

Referat af realkompetenceforum d. 3. september 2009

Se oplægsholdernes P.P.

Kirsten Overgaard Bach, kontorchef for kontoret for livslang læring, Undervisningsministeriet:

Realkompetencer står højt på den politiske dagsorden i Undervisningsministeriet, og Bertel Haarder er optaget af at skabe 'flexi-cation' (flexible -education) i sektoren. Her spiller anerkendelsen af realkompetencer en vigtig rolle. De kommende VEU-centre skal sparke gang i arbejdet med realkompetencer. Spørgsmålet bliver så hvordan dette skal gøres mere konkret for centrene skal ikke stå for individuel vejledning. Desuden understregede Kirsten, at centrene i første omgang skal i omdrejningshøjde og at deres organisering tager tid.

Undervisningsministeriet skal efter evalueringen af 'Min kompetencemappe' udarbejde en version 2 af redskabet. Evalueringen viser, at redskabet er for lidt brugt og for lidt kendt. Et forslag nu fra DFS er, at de sproglige kompetenceniveauer relateres til den europæiske referenceramme for sprog, som også bruges i Europass. Også et ønske om en form for professionalisering af afklaringsprocessen, da redskabet kan være svært at bruge for den enkelte. Den store værdi ligger i afklaringen.

Undervisningsministeriet skal i gang med lovovervågning af Loven om udbygning af anerkendelse af realkompetence på voksen- og efteruddannelsesområdet mv. Hvordan dette arbejde præcist skal gribes an er endnu ikke fastlagt, men der kommer både til at være en kvantitativ og kvalitativ dataindsamling. Det er svært at give et samlet overblik over hvor mange uddannelsesinstitutioner, der gør brug er realkompetencevurdering. Indtrykket er, at det fungerer rigtig godt på nogle uddannelsesinstitutioner, og mindre godt på andre. Undervisningsministeriet kan ikke registrere, hvor mange der kommer ind på uddannelser, får adgangsbrev, via sine realkompetencer, da de kun registrerer IKV i forhold til taxameter.

Kirsten Aagaard, Nationalt Videncenter for Realkompetencevurderinger:

Kirsten fortalte, at centerets opgaver er bredere end blot at undersøge og beskæftige sig med realkompetencevurdering. Tidligere talte de ofte om RKV (realkompetencevurdering), men nu bruger de mere RK (realkompetence). Kirsten understregede, at realkompetence ikke er et begreb der forsvinder! Realkompetencer er 'Det du kan målt op mod uddannelsesbestemmelser' og er derfor ofte præget af en akkrediteringstankegang. Svenske forskere Per Andersson og Andreas Fejes problematiserer ved at spørge om realkompetence er et nyt sorteringsystem.

I forhold til realkompetence-processen tilføjede Kirsten, at udformningen af realkompetencedokumentation samt vurdering afhænger af den sammenhæng, som det skal bruges i. Fx. er der forskel på udformningen afhængigt af om dokumentationen skal bruges til henholdsvis egen karriereudvikling, virksomhedens afdækning eller et uddannelsesmål.

Det er en forskel mellem fag/uddannelse og profession/praksis, som er central i forbindelse med anerkendelse af realkompetencer. En uddannelse kan bidrage med et refleksionsrum, som kan være kvalificerende for en praksis – også selvom det er en praksis, som den enkelte har erfaring med.

I forhold til udviklingen på arbejdsmarkedet kan det blive nødvendigt at bruge RK mere. I sommers blev der fx i Århus optaget et helt hold på SOSU-uddannelsen på baggrund af realkompetencevurdering. Men på flere erhvervsuddannelser er man ikke interesseret i at få reduceret taxametertilskuddet, hvorfor der ikke udstedes ret mange kompetence- og uddannelsesbeviser. De vil hellere have folk gennem uddannelsen. Opsamlende fortalte Kirsten, at der er ildsjæle derude, som arbejder meget med at få realkompetencevurdering til at fungere på uddannelsesstederne. Udfordringerne for det videre arbejde er dog i høj grad at få skabt et bredt kendskab og få informeret om mulighederne.

De forskellige medlemsorganisationer fremlagde deres arbejde på realkompetenceområdet:

Husholdnings- og håndarbejdsskolerne (hus og hånd) v/ Karen Maigaard:

Hus og hånd har været med i et Nordplus projekt, hvor de har udviklet en nordisk portfolio. I portfolioen kan eleverne dokumentere deres produkter, bl.a. ved hjælp af billeder. For eleverne er det processen og deres progression det er vigtigt at få dokumenteret.

Bortset fra kunstakademiet skal man have en adgangsgivende eksemen for at søge ind på de kreative uddannelser, så eleverne kan ikke direkte bruge deres realkompetencer i den sammenhæng.

Efterskoleforeningen v/ Ole Borgå

Efterskoleforeningen igangsatte for et par år siden et projekt omkring kvalificering af elevudtalelser, hvor realkompetence indgik og på foreningens hjemmeside er der et tema om realkompetence. Men pt er der ikke store projekter i gang, da der ikke er udviklingspenge til det. Der foregår dog to mindre projekter på to efterskoler.

Knap 40 % starter på en erhvervsuddannelse efter et efterskoleophold, og 8% af de der starter på gymnasiet efter et ophold på en efterskole dropper ud igen. Disse elever kan få brug for deres udtalelse i forbindelse med en realkompetencevurdering. Som noget nyt må lærerne bruge billeder og elevernes udtalelser om hinanden i de endelige udtalelser/elevbeviser. På et par spydspids efterskoler arbejder man med et it-system, som fungerer som et åbent forum, hvor eleverne kan skrive til og om hinanden. Der er dog en lærer, som skal godkende det bliver lagt ud.

Produktionsskoleforeningen v/ Axel Hoppe – fremlagt af Agneth Nordentoft

Indsatsen på realkompetenceområdet foregår på 2 planer

- Et overordnet skolestrategisk niveau, hvor foreningen gerne vil have alle skoler til at lave et produktionsskolebevis. Det er der pt 22 skoler der gør, og nu skal de sidste 30 skoler med.
- Konkret skolenært niveau, hvor der arbejdes med at kvalificere beviserne.
- Mål: at udstede kvalificerende produktionsskolebeviser, der kan indgå i elevernes fremtidige realkompetencevurdering.

Randers produktionsskole har et samarbejde med Randers tekniske skole omkring deres realkompetenceredskab. Det redskab, som produktionsskolen bruger og som eleverne kender, har den tekniske skole brugt i forhold til at udvikle deres eget redskab. Opbygning, grafik, billeder og farver er identiske i de to redskaber. Fordelen er, at det redskab eleven præsenteres for på den tekniske skole er genkendeligt i forhold til det som han/hun kender fra produktionsskolen.

Højskoleforeningen v/ Kristina Bæk Nielsen

På baggrund af rapporten 'Dokumentation af Højskolekompetencer' er der udarbejdet en handlingsplan. Højskoleforeningen overvejer at lave et højskolebevis lidt a la den portfolio, som produktionsskolerne har udarbejdet. Der udarbejdes et sæt af 'guidelines' i forhold til eksisterende redskaber, Europass, Min Kompetencemappe, Undervisningsministeriets redskab til 3. sektor, som højskolelærerne kan bruge. Højskoleforeningen er med i et Nordplus Voksen projekt omhandlende dokumentation af højskolekompetencer. Det er svært at tale om realkompetencer i denne sammenhæng, da det i både Finland og Sverige er et begreb, som endnu ikke er 'brudt igennem'.

I Danmark er der to højskoler, der arbejder med konkrete realkompetenceprojekter. I Ribe arbejder en realkompetencevejleder med at uddanne sine kolleger i at fungere som sparringspartnere i forhold til undervisningsministeriets redskab, og på en idrætshøjskole er der et samarbejde i gang med politiskolen, som gerne vil have studerende ind via andre veje end den formelle.

Kristina efterlyste gode eksempler på, hvordan højskolekompetencer har givet adgang til optag på de mellemlange videregående uddannelser.

Netop v/ Marlene Berth Nielsen

Det er svært at få aftenskoledeltagerne til at interessere sig for realkompetencer. Mange af dem er et sted i livet, hvor de ikke har brug for dokumentationen.

Der er et projekt i gang i Fredensborg, hvor en mand fra LOF arbejder med at dokumentere deltagernes udbytte ved at være aktive i en aftensko. Målet er at dokumentationen skal skabe opmærksomhed på aftenskolernes værdi og derved få flere penge til aktiviteterne.

FOF v/ Mia Sørup – fremlagt af Agnethe Nordentoft

Igen, det er svært for aftenskolerne at få deres deltagere til at interessere sig for realkompetencer.

DOF v/ Thit Aaris-Sørensen

På specialskolerne, musik, kunst mm, arbejder de med dokumentation af realkompetencer. Mange af disse kursister vil gerne videre i det formelle system. Eksempelvis har Rytmask Center og Studieskolen arbejdet med at udvikle redskaber. Rytmask Center har udviklet et selvevalueringsredskab, som kursisten kan bruge til at synliggøre progression i forhold egne målsætninger. Studieskolens redskab refererer til den europæiske referenceramme for sprog, hvilket for den enkelte betyder, at hun/han kan finde ud af, hvilket sprogligt niveau hun/han besidder efter denne skala. Det udfyldte skema fungerer samtidig som dokumentation på sproglige kompetencer.

DATS v/ Maria Rosenhjerter – fremlagt af Agnethe Nordentoft

Dansk Amatør Teater Samvirke har gennemført en omfattende undersøgelse af, hvilke kompetencer der udvikles, når der spilles amatørteater. I alt har 20 amatørscener medvirket i undersøgelsen. Der er foretaget 40 interview med deltagere og udsendt 160 spørgeskemaer.

Det er blevet undersøgt om følgende kategorier af kompetencer, som ikke er specifikt knyttet til teaterverdenen, udvikles: Kommunikation og formidling, samarbejde og sociale forhold, kreativitet og arbejdsprocesser, selvdisciplin og netværk og demokrati. Inden for de teaterfaglige kompetencer er der undersøgt om kompetencer som 'Træning af krop og stemme' og 'Fra prøve til færdig forestilling' udvikles. Undersøgelsen viser, at deltagere særligt udvikler eller videreudvikler formidlings- og kommunikationskompetencer samt samarbejdskompetencer.

Daghøjskoleforeningen v/ Randi Jensen

Daghøjskoleforeningen har udarbejdet en guide, som knytter sig til undervisningsministeriets realkompetencerredskab. Guiden skal støtte de folkeoplysende skoler i at gøre kontekst-/kursusbeskrivelser og gode beskrivelser af deltagernes særlige projekter og produkter. Guiden er kvalificeret ved at en referencegruppe, bestående af aftagere af realkompetencedokumenter, har givet sparring på guiden. Guiden er tilgængelig på DFS' hjemmeside.

DFS v/ Stine Hohwü-Christensen

DFS har nu sat 3. hold af realkompetenceguider i søen, og når dette hold er færdiguddannet i maj 2010 er der ca. 75 realkompetenceguider. Uddannelsen strækker sig over 9 måneder og består af 3 kursusgang, hvoraf den ene gang løber over 2 dage. Mellem kursusgangene skal deltagere mødes i netværksgrupper og i første omgang planlægge et sparringspartnerforløb og dernæst gennemføre et forløb med henblik på at lære andre dels at arbejde med UVMs realkompetencerredskab og dels at fungere som sparringspartner. I forbindelse med uddannelsen – på opfordring fra en deltager – har DFS lavet kort, hvorpå de forskellige kompetenceudsagn står skrevet på. På den måde kan vejlederen/realkompetenceguiden løsrive sig fra det konkrete skema og tale om kompetencerne på en anden måde. Et forslag kunne være et kompetencekortene skal placeres i rækkefølge, hvor man starter med den kompetence man er bedst til. Randi Jensen og Agnethe Nordentoft har skrevet en artikel om hvor og hvordan realkompetence kommer i spil i forhold til de formelle uddannelser. Artiklen findes på DFS' hjemmesider under realkompetencer. Hjemmesiden opdateres løbende i forhold til nyeste viden på feltet.